

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційне дослідження «Тригери в ЗМІ, як засіб соціально-політичної конфліктності», яке здійснено

Олександром Олександровичем Новицьким

та подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується активним включенням у повсякденне життя людини засобів масової інформації та інформаційно-комунікаційних технологій. Практики перманентного медіаспоживання є невід'ємним атрибутом повсякденності соціальних суб'єктів, визначаючи спрямованість і зміст їх поведінкових установок, ціннісних орієнтацій і життєвих стратегій. У зазначеному контексті з'являється необхідність вивчати особливості та специфіку впливу медіа та мережевих ресурсів на формування різних компонентів особистісної свідомості. В умовах стрімкого розвитку суспільства і постійних інформаційних впливів незаперечну значущість набуває дослідження проявів та застосування тригерів з урахуванням трансформацій сучасного суспільства та мінливості особистісних пріоритетів.

Медіа найбільш ефективно формують уявлення про політичне життя, громадянську активність, соціально значиму діяльність, релевантну структуру влади, цілі суспільства і держави, ситуацію в країні. У цьому контексті потенціал інформаційного впливу залежить від рівня довіри або недовіри до джерела інформації, прийняття і неприйняття представленої в інформаційному повідомленні позиції з подальшою її інтеріоризацією або відторгненням. Дослідницький інтерес викликає не лише сам процес зародження та поширення дискурсів медіапростору як елементів інтерпретації умовно нейтральних тригер-подій, що їх запускають, а й спрямованість цих дискурсів,

характер впливу на аудиторію. Тому, тема дисертаційного дослідження є вкрай актуальною та своєчасною.

Вважаю, правильним і доцільним було звернення автора до категоріального апарату дослідження, зокрема, ґрунтовно проаналізовано такі поняття, як тригер, політичний тригер, засоби масової інформації, дискурс, медіа дискурс, політичний дискурс, соціально-політична активність (конфліктність) та інш.

В роботі представлено аналіз технік виробництва, обробки та поширення інформації в медіапросторі. Представлено характеристику саме тих технік, які визначають можливості впливу ЗМІ на масову аудиторію. Відбувається це в поєднанні з соціальними, інформаційними та когнітивними технологіями. В цьому аспекті правильним є звернення до аналізу теорії політичного праймінґу, яка заснована на принципі активації. Робиться правильний висновок, що саме в ментальній моделі індивіда, який користується ЗМІ, активується не один смисловий вузол, а цілий ланцюжок.

В дослідженні здійснено аналіз ролі інформаційно-комунікативних ресурсів в конфліктних відносинах. Обґрунтовано, що сучасна динаміка сучасних конфліктних відносин залежить саме від таких інформаційно-комунікативних ресурсів, як технологічні та технічні засоби забезпечення політики, тому що учасники сучасних конфліктів, незважаючи на свою підготовленість та агресивність, не покладаються лише на силу зброї. Проаналізовано типологізацію конфліктного сприйняття і визначено, що причиною багатьох конфліктних історій та військових дій (великих воєн) може стати не тільки дійсна, а й уявна, помилкова недовіра сторін, упереджене ставлення один до одного.

В дослідження автором зазначається, що медіапростір політизує особистість, забезпечує її відповідними практиками, придатними для реалізації у політичному просторі та доводиться особлива роль великих

дискурсів провідних інформаційних ресурсів в контексті актуальних тригер-подій національного значення.

Автором представлено характеристику пандемії коронавірусу в якості тригеру соціально-політичних змін. На мою думку, звернення до цієї тематики є дуже вдалим та актуальним. В роботі правильно визначено, що пандемія зараз виконує роль тригеру економічних та соціально-політичних змін не тільки в Україні, а й всьому світі, а це вимагає діалогу між країнами задля подолання пандемії. Автором доводиться, що цей тригер стимулює високий рівень громадської активності та конфліктності. Дійсно, деякі країни практично змінили політичний режим з демократичного на авторитарний; деякі – сформували нові уряди на засадах солідарності та взаємодопомоги; деякі – закріпили свої позиції; а деякі – зовсім змінили свій політичний простір.

Автором доведено, що COVID-19 спрацював як політичний тригер, який впливає на більшість населення світу. На думку дисертанта, цей тригер викриває інстинкти людини та працює на механізмах відрази, страху та обмеженості часу. І тут дисертантом робиться важливий висновок, що увага населення направлена на стан системи охорони здоров'я в своїх країнах та на ефективність проведеної державою політики в цьому напрямку. Тобто, державна політика в тій або іншій країні зазнає критики, тим самим відбувається політизація тригеру і перехід на інший рівень.

Особливо хочу звернути увагу на положення наукової новизни, і важливо те, що автор дуже вдало це представив в формулюванні цих положень. Зокрема, хочу звернути увагу на те, що дійсно в українській політичній науці вперше здійснено дослідження формування та прояв тригерів в ЗМІ, як засобів соціально-політичної конфліктності. Автор правильно аргументує цю позицію зазначає, що історіографія та джерельна база дослідження дають можливість актуалізувати даний напрямок дослідження та стверджувати, що в сучасному науковому процесі в рамках

політичної науки відсутні дослідження, які направлені на розуміння, аналіз, тригеру в ЗМІ, як засобу соціально-політичної конфліктності.

Також, на мою думку, науковий інтерес має представлений термін «політичний тригер» та характеристика процесу формування та політизації тригеру в ЗМІ. Автор визначає політичний тригер як частину, який формується конкретними акторами в процесі побудови та сприйнятті текстів та конституює певну модель соціально-політичної реальності суспільної свідомості. В роботі визначено, що політичний тригер сприяє редукції значень елементів з метою перетворення їх в знаки, які характерні для відповідного дискурсу. На думку автора роботи, таке перетворення відбувається за допомогою встановлення оціночних зв'язків між елементом і ціннісно-політичною системою індивіда. Дисертант робить висновок, що політичний тригер може мати форму негативно-оціночних суджень; форму пропозицій до органів влади; викликає індивідуальну або громадську реакцію та реакцію владних структур; виконує функцію аксіологічного модусу.

В роботі апропоновано застосовування терміну «тригер-подія» та методу тригер-аналізу соціально-політичних змін, конфліктності суспільства. Вдало обгрунтовано, що в процесі тригер-події в реальному світі відбувається створення дискурсу саме тоді, коли є інтерес до події з боку комунікативного медіа простору.

Незважаючи на дуже позитивне враження від роботи є деякі питання, з якими хотілось би звернутися до Олександра Олександровича:

1. автор представляє приклади тригерів-подій, дискурсів і т.п., різних країн, торкається й Білорусі. І тут хотілось би більше уваги саме цій країні, зокрема, в аспекті озвучення резонансних інформаційних тригерів, які впливають на суспільство цієї країни;
2. мені вважається важливим аналіз щодо слів-тригерів, який зроблений автором дисертаційного дослідження. Було б цікавим представити в

роботі більш нетривіальні приклади таких слів-тригерів, наприклад, звернутися до аналізу центральноазіатського медіапростору, зокрема, - до таких країн як Таджикистан та Киргизстан. Зрозуміло, що скоріше за все там акцент робиться саме на міжетнічній тематиці, тому цікаво було б – які ж саме слова-тригери там застосовуються;

3. сферою моїх дослідницьких інтересів є проблема конфліктності, тому і в даному випадку, мене цей напрямок дуже цікавить, а саме: хотілось би почути думку автора щодо головних, найбільш важливих особливостей конфліктного дискурсу;
4. в роботі ви говорите про політичні меми, наводите цікаві актуальні приклади у 4 розділі, але не представляєте розуміння мему, його характеристики та особливості. Хотілось би це почути.

Вказані питання не впливають на враження від роботи, вони мають більш пояснювальний та конкретизуючий характер.. Загалом, хочу відзначити, що Олександр Олександрович написав цікаву, ґрунтовну наукову роботу, яка характеризується самостійністю та завершеністю. Вона містить рішення завдань, що мають важливе значення, як для політологічної теорії, так і політичної практики. Дисертаційне дослідження є логічним, структурованим, мова науковою.

З моєї позиції, дисертація Новицького Олександра Олександровича за темою «Тригери в ЗМІ, як засіб соціально-політичної конфліктності», яка подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія» є актуальною, має наукову новизну, має обґрунтовані та доведені висновки - відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283); та п. 10 Порядку проведення

експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167.

Кандидат політичних наук,
доцент
доцент кафедри політичних теорій
Національного університету
«Одеська юридична академія»
(м.Одеса, Україна)

Ю.В.Завгородня

